

ROZWIĄZANIA

Zadanie 1

Ponieważ rok 2018 ogłoszono Rokiem Polskiej Geografii, już jesienią 2017 r. wyruszyła ekspedycja śladami polskich podróżników i odkrywców. Wyjechała ona z Krakowa, gdzie w 1849 r. utworzono pierwszą w Polsce Katedrę Geografii. Kierował nią **Wincenty (Ferreriusz, Jakub) Pol** [podaj imię i nazwisko, był on też poetą]. Ekspedycja zwiedziła Krosno, gdzie **Ignacy (Jan, Józef) Łukasiewicz** [podaj imię i nazwisko] jako pierwszy na świecie skonstruował lampę naftową, a następnie położoną w pobliżu Krosna pierwszą w świecie kopalnię ropy naftowej w miejscowości **Bóbrka** [podaj nazwę]. Przez duże graniczne przejście drogowe w **Medyce (Medyka), uznawano też Korczowej (Korczowa)** [podaj nazwę] na wschód od Przemyśla udano się do pobliskiego dużego miasta **Lwowa (Lwów)** [podaj nazwę] położonego na zachodzie Ukrainy. W okresie międzywojennym wykładał tam słynny polski geograf, wydawca map i atlasów, twórca kolorowych map hipsometrycznych **Eugeniusz (Mikołaj) Romer** [podaj imię i nazwisko]. Na Ukrainie, nad dopływem Dniestru Smotryczem, odwiedzili jeszcze miasto **Kamieniec Podolski** ... [podaj nazwę], znane z położonej najdalej na wschód Europy gotyckiej katedry katolickiej i z obrony przed Turkami prowadzonej przez imć Pana Wołodyjowskiego.

Zadanie 2

Następnie ekspedycja długimi etapami przemieszczała się samolotem na wschód, oglądając po drodze największe jezioro świata ... **Kaspijskie (Morze Kaspijskie)** ... [podaj nazwę]. Leży ono [podkreśl właściwe]: (w najgłębszej depresji świata / w największej pod względem powierzchni depresji świata / powyżej poziomu morza). Następnie uczestnicy wyprawy widzieli resztki wysychającego jeziora **Araleskiego (Araleskie)** [podaj nazwę], które jeszcze w połowie XX w. było 4. pod względem powierzchni jeziorem świata. Główna przyczyna jego wysychania to [podkreśl właściwe]:

- a) uwarunkowane klimatycznie zmniejszenie powierzchni lodowców w Pamirze,
- b) nadmierny pobór wody z Amu-darii i Syr-darii do nawadniania pól bawełnianych,
- c) nadmierny pobór wody z jeziora przez kombinat chemiczny w Urgenczu,
- d) skierowanie części wód do dorzecza Irtyszu, by poprawić warunki żeglugi na tej rzece.

Później oglądali płytkie jezioro **Balchasz (Bałkasz)** [podaj nazwę], którego wschodnia część jest słona, a zachodnia, dzięki wodom rzeki Ili – słodkowodna. W Mongolii zwiedzili ruiny Karakorum, dokąd w 1246 r., jeszcze przed wyprawą Marco Polo, dotarł franciszkanin z Wrocławia **Benedykt Polak** [podaj imię i przydomek].

Zadanie 3

Uczestnicy ekspedycji udali się następnie nad najgłębsze jezioro świata **Bajkał** [podaj nazwę], które ma pochodzenie [podkreśl właściwe]: (polodowcowe – karowe / **tektoniczne** / wulkaniczne). Uchodzi do niego 336 rzek, a wypływa tylko jedna – **Angara** [podaj nazwę]. Faunę jeziora badał Polak – zesłany na Syberię powstaniec styczniowy **Benedykt Dybowski** [podaj imię i nazwisko]. Ponieważ w pobliżu wschodniego krańca jeziora przebiega południk 110°E, a przez Kraków południk 20°E, uczestnicy wyprawy szybko obliczyli, że kiedy w Krakowie jest godzina 12:00 czasu słonecznego, u nich jest godzina **18:00** [wpisz godzinę czasu słonecznego, która jest wtedy na 110°E].

Zadanie 4

W pobliżu delty Leny uczestnicy ekspedycji obejrzeli niewysokie pasmo wzniesień zwane Górami **Czekanowskiego** [podaj nazwę], nazwane tak na cześć polskiego zesłańca, badacza, autora mapy geologicznej guberni irkuckiej. Stamtąd skierowali się nad znacznie potężniejsze, najwyższe we wschodniej Syberii (3147 m n.p.m.) Góry **Czerskiego** [podaj nazwę], nazwane tak na cześć innego polskiego badacza, zesłańca, który zmarł na Syberii. Na południe od tych gór znajduje się miejscowość **Ojmiakon** [podaj nazwę], która do 2004 r. była uznawana za najzimniejsze miejsce w Eurazji. Kolejny etap to najdalej na wschód wysunięty kraniec Azji – półwysep **Czukocki (Czukotka)** [podaj nazwę], leżący nad Cieśniną **Beringa** [podaj nazwę], oddzielającą go od Ameryki Północnej. Cieśninę tę jako pierwszy przepłynął w 1648 r. rosyjski Kozak **Dieżniew (Dieżniow)** [podaj nazwisko], na którego cześć nazwano najdalej na wschód wysunięty przylądek Azji.

Dalsza podróż ekspedycji prowadziła na Kamczatkę. W porcie położonym na tym półwyspie w 1771 r. zawładnął okrętem i uciekł z zesłania uczestnik konfederacji barskiej **Maurycy (August) Beniowski** [podaj imię i nazwisko]. Później podróżował on po wielu morzach, m.in. próbował kolonizować wielką wyspę **Madagaskar** [podaj nazwę], na której zginął. Z Kamczatki uczestnicy wyprawy udali się na archipelag **Kurylski (Kuryli, Wysp Kurylskich, Kuryle)** [podaj nazwę], którego południowe wyspy stanowią terytorium sporne między Rosją i Japonią.

W przypadku Maurycygo Beniowskiego jako poprawne uznawano również następujące odpowiedzi:

Maurycy hrabia Beniowski, August hrabia Beniowski, Maurycy August hrabia Beniowski.

Dopuszczalna pisownia imienia: Móric.

Dopuszczalna pisownia nazwiska: Benyovszky, Benyowski.

Zadanie 5

22 grudnia 2017 r. uczestnicy wyprawy zatrzymali się na równiku na największej wyspie Archipelagu Malajskiego ... **Borneo (Kalimantan)** ... [podaj nazwę]. Dziś wyspa ta należy do 3 państw [podaj ich nazwy]:
1) **Brunei (Państwo Brunei Darussalam)**, 2) **Indonezji (Indonezja)**, 3) **Malezji (Malezja)**
W tym dniu dokonano też pomiaru wysokości Słońca nad horyzontem w momencie górowania. Wyniosła ona **66°33' (tolerancja błędu 66-67°)** [podaj wysokość Słońca nad horyzontem].

Zadanie 6

1 stycznia 2018 r. samolotem udano się do Australii, do miasta będącego stolicą Nowej Południowej Walii **Sydney** [podaj nazwę]. Uczestnicy wyprawy zauważyli, że Słońce góruje tam po [podkreśl właściwe]: (południowej / **północnej**) stronie nieba. Piękną tutejszą zatokę odkrył w czasie swej pierwszej wyprawy dookoła świata brytyjski żeglarz **James Cook** [podaj imię i nazwisko].
W jego drugiej wyprawie wokół globu uczestniczył urodzony w pobliżu Gdańska przyrodnik **Jerzy (Georg, George, Adam, Johann, Jan) Forster** [podaj imię i nazwisko]. W trakcie pobytu w Australii uczestnicy ekspedycji weszli też na najwyższą jej górę **Kościuszki (Kosciuszko, Mount Kosciuszko)** [podaj nazwę]. Nazwał ją tak polski podróżnik, badacz Australii i odkrywca złóż złota **Paweł (Edmund) Strzelecki** [podaj imię i nazwisko].

W czasie powrotu do Polski zatrzymano się na krótko również w **Katarze (Katar)** [podaj nazwę emiratu], skąd między innymi pochodzi gaz ziemny dostarczany do gazoportu w Świnoujściu, a także w regionie Oromia w **Etiopii (Etiopia)** [podaj nazwę państwa poza Europą], gdzie zbudowano fabrykę traktorów Ursus.